

S historikem Františkem Radkem Václavíkem z Fakulty filozofické: O ušatém knížeti

18.7.2023 - | Univerzita Pardubice

Podílel jste se na výzkumu sochy Glaubergského knížete.

Jak socha vypadá a koho představuje?

Pískovcová socha byla nalezena v polovině 90. let u pozůstatku rozměrné mohyly pod náhorní plošinou Glauberg v jižním Hesensku. Byla vytesána z jediného bloku v období kolem roku 500 před naším letopočtem a původně pravděpodobně stála na vrcholu mohyly, nebo v jejím bezprostředním okolí. Představuje keltského válečníka, kněze či „knížete“ v životní velikosti oblečeného do ochranného obleku zvaného kyrys a vybaveného štítem, mečem, nákrčníkem a prstenem. Na hlavě má zvláštní čepec připomínající uši Mickey Mouse. I když nám to připadá mírně komické, čepec se jmelím byl symbolem významného postavení ve společnosti. Zajímavé je, že tyto předměty byly nalezeny v jednom z odkrytých honosně vybavených hrobů, které se v mohyle nacházely. Socha se zachovala v zázračně dobrém stavu, ztratila se pouze dolní část končetin a podstavec. Nyní stojí jako ústřední exponát v moderní stavbě muzea, které prezentuje výsledky dekády trvajícího výzkumu Glaubergského oppida. Mít příležitost zkoumat takto významný artefakt pro mě bylo velmi fascinující. Vzhledem k velikosti sochy, mohutnosti postavy i jejímu detailnímu zpracování si člověk připadal, jako kdyby stál u skutečného keltského náčelníka.

Jaký byl úkol vašeho mezinárodního týmu?

Naším cílem bylo doplnit poznání o způsobu opracování sochy. Zjišťovali jsme, jak v té době vypadaly nástroje pro opracování kamene a zda byly bronzové či železné. Proto jsme museli podrobně prozkoumat povrch sochy a vytvořit podrobný digitální model. Hlavní použitou metodou byla trasologie či mechanoskopie, která identifikuje stopy nástrojů na předmětu. Tyto stopy a jejich dynamika mohou naznačit tvar čepele použitého nástroje a mohou také přispět k celkové rekonstrukci pracovních postupů kameníka nebo sochaře. Vytvořili jsme proto „digitální otisky“ stop jednotlivých nástrojů. Sledovali jsme a dokumentovali stopy pracovních postupů, odhalili jsme, jak tehdejší sochař postupoval od hrubého až po jemné opracování. Zajímaly nás samozřejmě i další aspekty, například jak sochař přistupoval ke kompozici, k rozměření nebo ke stylizaci jednotlivých částí. Podstatné je také sledování vztahů s dalšími obdobnými nálezy. Spolu s o něco starším „Hirschlandenským válečníkem“ je totiž Glaubergský kníže nejpropracovanějším a nejzachovalejším sochařským dílem této epochy v celém Záalpi.

Jaké nástroje tehdejší sochař používal?

Zjistili jsme, že hrubý tvar sochy byl proveden topůrkovým nástrojem podobným špičatému krumpáči ať už jednostrannému, či oboustrannému. Objevili jsme stopy práce s typickým trojbokým důlkem, předpokládat lze větší dynamiku práce s razantnějším dopadem ostří. Finální úpravu povrchu pak sochař provedl několika typy dlát jak se zaobleným, tak i rovným břitem. Domníváme se, že některá dláta mohla být vyrobená ze slitiny mědi. Na levé noze sochy byly patrné i velmi jemné stopy po broušení nebo obroušení povrchu. Díky rekonstrukci podle zanechaných stop se navíc podařilo odhalit archeologické nálezy, které odpovídají danému typu použitých nástrojů. Výsledky výzkumu jsme shrnuli v odborném článku publikovaném v prestižním vědeckém časopisu Plos One journal.

Tento text najdete v exkluzivním vydání časopisu Univerzity Pardubice MY UPCE, v tištěné i on-line

podobě.

<https://www.upce.cz/historikem-frantiskem-radkem-vaclavikem-z-fakulty-filozoficke-o-usatem-knizeti>